

Wyrok z dnia 12 czerwca 2006 r.

I UK 361/05

Adwokat pobierający emeryturę, który równocześnie prowadzi działalność pozarolniczą, podlega obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego odrębnie z każdego z tych tytułów.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Jerzy Kwaśniewski, Zbigniew Myszkowski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 czerwca 2006 r. sprawy z odwołania Edmunda D. przeciwko Ś. Oddziałowi Wojewódzkiemu Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w K. o objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym, na skutek skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 2 czerwca 2005 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 29 października 2003 r. [...], nie obciążył ubezpieczonego kosztami postępowania.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 2 czerwca 2005 r., wydanym po rozpoznaniu apelacji ubezpieczonego Edmunda D. od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 20 października 2003 r. w sprawie ubezpieczonego przeciwko Ś. Oddziałowi Wojewódzkiemu Narodowego Funduszu Zdrowia w K. o objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym, zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i poprzedzając go decyzję organu rentowego z dnia 17 marca 2003 r. oraz ustalił, że pobierający emeryturę ubezpieczony nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

W sprawie tej ustalono, że ubezpieczony jako emerytowany adwokat pobiera emeryturę i podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu, płacąc z tego

tytułu stosowne składki. Równocześnie ubezpieczony nadal prowadzi pozarolniczą działalność (wykonuje zawód adwokata), której nie zgłosił do ubezpieczenia zdrowotnego i nie opłaca z tego tytułu składek na to ubezpieczenie od dnia 1 stycznia 1999 r. Decyzją z dnia 17 marca 2003 r. Ś. Regionalna Kasa Chorych w K. stwierdziła objęcie ubezpieczonego obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 1 stycznia 1999 r. Na podstawie art. 202 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz.U. Nr 45, poz. 391, powoływanej dalej jako ustawa z 2003 r.) Ś. Regionalna Kasa Chorych w K. została zlikwidowana z dniem 31 marca 2003 r., a jej następcą prawnym został Narodowy Fundusz Zdrowia.

W tak ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd Okręgowy stwierdził, że zarówno poprzednio obowiązujący art. 8 ust. 10 ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz.U. Nr 28, poz. 153, powoływanej dalej jako ustawa z 1997 r.), jak i obowiązujący później art. 9 ust. 15 ustawy z 2003 r. stanowią, że osoby pobierające emeryturę podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu. Powołane ustawy stanowią ponadto o obowiązkowym ubezpieczeniu zdrowotnym osób prowadzących pozarolniczą działalność (art. 8 ust. 1 ustawy z 1997 r. oraz art. 9 ust. 1 ustawy z 2003 r.). Objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym więcej niż z jednego tytułu rodzi obowiązek opłacania składek odrębnie z każdego tytułu (art. 22 ustawy z 1997 r. i art. 24 ust. 1 ustawy z 2003 r.). Z tych względów ubezpieczony, pobierając emeryturę i prowadząc pozarolniczą działalność, podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu z dwóch różnych tytułów i ma obowiązek opłacania odrębnych składek na to ubezpieczenie z każdego z tych tytułów od dnia 1 stycznia 1999 r. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2000 r., AUa 1045/99, OSA 2000 nr 10, poz. 42).

Sąd Apelacyjny wprowadził podzielił ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, jednak uznał jego rozstrzygnięcie i rozważania przedstawione w uzasadnieniu za nietrafne. Mając na uwadze treść art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy z 1997 r., który stanowił, że obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają, między innymi, „osoby (po pierwsze) objęte ubezpieczeniem społecznym (i - po drugie) - które są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność”, Sąd Apelacyjny uznał, iż w sprawie należało ustalić, czy pobierający emeryturę ubezpieczony był w spornym okresie objęty ubezpieczeniem społecznym jako osoba prowadząca taką działalność. Na gruncie art. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń

społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa systemowa), Sąd drugiej instancji uznał, że ubezpieczony, jako osoba pobierająca emeryturę, w okresie obowiązywania ustawy z 1997 r. nie był objęty żadnym rodzajem ubezpieczeń społecznych (emerytalnym, rentowym, chorobowym lub wypadkowym). Przepisy art. 6 i 9 ustawy systemowej nie obejmują bowiem obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i rentowymi osób pobierających emeryturę, a przepis art. 7 tej ustawy nie wymienia takich osób wśród podmiotów posiadających prawo do dobrowolnego objęcia tymi ubezpieczeniami. Ubezpieczony nie był także objęty ubezpieczeniami chorobowym i wypadkowym, wobec braku przesłanek i podstaw określonych w art. 11 i 12 ustawy systemowej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, także zmiana stanu prawnego i wejście w życie ustawy z 2003 r., nie wskazywało na to, aby ustawodawca korygował, pod kątem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, sytuację osób pobierających emerytury i prowadzących działalność pozarolniczą. Przepis art. 9 ust. 1 tej ustawy stanowił, iż obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego „podlegały osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniem społecznym, które są (były) osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą”. Na gruncie niezmienionej treści powołanych przepisów ustawy systemowej, także pod rządami ustawy z 2003 r. - osoby pobierające emerytury i prowadzące pozarolniczą działalność nie podlegały obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzenia takiej działalności.

Dodatkowo Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżona decyzja nie wymierzyła ubezpieczonemu składki na ubezpieczenie zdrowotne, przeto rozsądzenie obowiązku niepodlegania przez ubezpieczonego obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu kontynuowanej pozarolniczej działalności nie może obejmować składki na to ubezpieczenie, dlatego powoływanie się organu ubezpieczeń zdrowotnych na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2000 r. „może być przydatne dopiero po ewentualnym wymierzeniu składki z powyższego tytułu i ocenie zasadności zastosowania art. 22 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym”.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik pozwanego Narodowego Funduszu Zdrowia zarzucił naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 8 pkt 1 lit. c i pkt 10 ustawy z 1997 r., przez ich niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię. Jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie skargi do rozpoznania wskazał na istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, polegającego na potrzebie właściwego stosowania przepisów prawnych wskazanych w *petitum* skargi kasacyjnej, utrzymu-

jąc ponadto, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący twierdził, że w świetle przepisów ustawy z 1997 r. ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu zdrowotnemu zarówno z tytułu pobierania świadczenia emerytalnego (art. 8 pkt 10), jak i z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności (art. 8 pkt 1 lit. c). Przesądza o tym art. 22 ust. 1 tej ustawy, który stanowił, iż jeżeli spełnione są przesłanki do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem z więcej niż jednego tytułu, składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana z każdego z tych tytułów odrębnie. Na poparcie swojego stanowiska skarżący powołał się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2004 r., zgodnie z którym „opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne od emerytury (art. 8 pkt 10 ustawy) i osiągnięcie przychodu z działalności gospodarczej powoduje powstanie obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne także od tego przychodu - zgodnie z zasadą solidarności społecznej wyrażoną w art. 1a w/w ustawy”. Zdaniem skarżącego, „błędne jest powoływanie się na art. 1 i art. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych i wskazywanie, iż ubezpieczony nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym, ponieważ ustawa o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym nie jest częścią systemu ubezpieczeń społecznych i zwolnienia wynikające z tej ustawy nie dotyczą i nie mogą dotyczyć zwolnienia z obowiązku powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego”. W ocenie skarżącego, decyduje to, że osoby prowadzące pozarolniczą działalność są objęte ubezpieczeniem społecznym (art. 6 ust.1 pkt 5 ustawy systemowej), a nie „fakt, że w/w ustawa w art. 9 ust. 5 zwalnia osoby pobierające emeryturę z obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, co oznacza tylko tyle, że osoba ta jest zwolniona z obowiązku ubezpieczenia, nie oznacza to jednak, że nie jest objęta ubezpieczeniem społecznym, wnioskodawca może na własny wniosek ubezpieczyć się dobrowolnie”. Ponadto ustawodawca w art. 8 pkt 1 ustawy o z 1997 r. używał określenia „objęty ubezpieczeniem społecznym”, a nie „objęty obowiązkiem ubezpieczenia” lub „objęty obowiązkiem ubezpieczenia społecznego lub dobrowolnym ubezpieczeniem społecznym”. Dlatego w okolicznościach rozpoznawanej sprawy należy odwołać się do zasady solidarności społecznej określonej w art.1a ustawy z 1997 r. Ponadto z mocy art. 22 tej ustawy składka na ubezpieczenie zdrowotne „jest wyłączona od wszystkich przychodów ubezpieczonego”. Jeżeli zatem „ubezpieczający się” opłacał składkę na ubezpieczenie zdrowotne od emerytury (art. 8 pkt 10 ustawy z 1997 r.) i osiągał przychód z działalności pozarolniczej, to pominięcie przy wymiarze składki przychodu z tego tytułu, byłoby w oczywisty sposób

sprzeczne z zasadami określonymi w art. 1a, a także z zasadą solidarności społecznej. Odwołanie się do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2000 r. „miało na celu wskazanie faktu podlegania przez Edmunda D. obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej”. W konsekwencji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie w całości odwołania ubezpieczonego od decyzji z dnia 17 marca 2003 r. o objęciu go obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz Narodowego Funduszu Zdrowia kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczony wniósł o jej odrzucenie lub odmowę przyjęcia do rozpoznania, a w razie przyjęcia do rozpoznania domagał się oddalenia „kasacji jako wniesionej pomimo braku podstaw dla zaskarżenia wyroku”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niezależnie od występujących niekiedy kontrowersji dotyczących zasad, a przede wszystkim tytułu podlegania przez adwokatów ubezpieczeniom społecznym, nie może być kwestionowane, że ta kategoria ubezpieczonych podlega ubezpieczeniom zdrowotnym jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność, ponieważ art. 24 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. o adwokaturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058 ze zm.), zrównujący adwokatów z pracownikami w zakresie prawa do świadczeń z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby, macierzyństwa i ubezpieczenia rodzinnego oraz z tytułu powszechnego zaopatrzenia emerytalnego pracowników i ich rodzin, utracił moc w zakresie uregulowanym przez ustawę z 1997 r. (art. 170 pkt 8). Zresztą w tej kwestii nie było kontrowersji pomiędzy stronami.

Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje w granicach zaskarżenia oraz jej podstaw (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), a zatem wymaga prawidłowej wykładni art. 8 pkt 1c i pkt 10 ustawy z 1997 r. Przepisy te stanowiły, że obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegały osoby objęte ubezpieczeniem społecznym lub ubezpieczeniem społecznym rolników, z zastrzeżeniem art. 2, które są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność lub osobami z nimi współpracującymi (art. 8 pkt 1c ustawy), oraz osoby pobierające emeryturę lub rentę z wyjątkiem osób, o których mowa w art. 7 pkt 21a (tj. dzieci uprawnionych do renty rodzinnej), osoby w stanie spoczynku pobierające uposażenie lub uposażenia rodzinne oraz osoby pobierające uposażenie po

zwolnieniu ze służby lub świadczenie pieniężne o takim samym charakterze (art. 8 pkt 10).

W zaskarżonym wyroku Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko ubezpieczonego, który pobiera emeryturę i uważa, że podlega obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego wyłącznie z tego tytułu (jako osoba pobierająca emeryturę - art. 8 pkt 10 ustawy), natomiast nie podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu nadal prowadzonej praktyki adwokackiej, stanowiącej rodzaj pozarolniczej działalności osoby prowadzącej działalność w zakresie wolnego zawodu, z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku od osób fizycznych (art. 6 pkt 3b ustawy systemowej), ponieważ jako emeryt nie jest objęty ani ubezpieczeniem obowiązkowym, ani nie wystąpił z wnioskiem o dobrowolne ubezpieczenie społeczne. Sąd Apelacyjny wywodził, że - zgodnie z art. 1 ustawy systemowej - ubezpieczenia społeczne obejmują: ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenie rentowe, ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe, a ubezpieczonym jest osoba podlegająca chociażby jednemu z tych rodzajów ubezpieczeń. Tymczasem ubezpieczony, będąc emerytem pobierającym emeryturę, nie był objęty - w okresie obowiązywania ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym - żadnym z wymienionych rodzajów ubezpieczenia społecznego, a ponadto art. 6 i 9 ustawy systemowej nie obejmują obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym osób pobierających emeryturę, którzy ponadto nie należą do kręgu osób uprawnionych do dobrowolnego objęcia tymi ubezpieczeniami (art. 7 ustawy systemowej). Ubezpieczony nie był objęty również ubezpieczeniem chorobowym i wypadkowym z braku podstaw określonych w art. 11 i 12 tej ustawy. Takiego zakresu podlegania ubezpieczeniom społecznym, a w konsekwencji obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu osób pobierających emeryturę i równocześnie prowadzących działalność pozarolniczą ustawodawca nie skorygował w ustawie z 2003 r., która w art. 9 ust. 1 stanowiła, że obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegały osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniem społecznym. Doprowadziło to do wyrażenia poglądu, że osoby pobierające emeryturę i równocześnie prowadzące pozarolniczą działalność nie podlegały obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu tej działalności.

Odmienne stanowisko prezentował skarżący, który podkreślał odrębność regulacji i zasad podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu w stosunku do podlegania ubezpieczeniom społecznym, co nakazuje interpretować określenie osoby objętej ubezpieczeniem społecznym inaczej niż objęcie obowiązkowym lub dobrowolnym

ubezpieczeniem społecznym, a mianowicie w kierunku podlegania ubezpieczonego obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu zarówno z tytułu pobierania emerytury, jak i z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności. Pominięcie składki na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu dodatkowo prowadzonej działalności pozarolniczej byłoby bowiem sprzeczne z zasadami określonymi w art. 1a ustawy z 1997 r.

W ocenie Sądu Najwyższego, rozstrzygnięcie tytułów podlegania obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego wymaga interpretacji zakresu podmiotowego podlegania obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego przez osoby objęte ubezpieczeniem społecznym, które stanowią ubezpieczenia emerytalne i rentowe określone w ustawie systemowej (art. 7 pkt 19 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym z 1997 r.). Z uwagi na to odesłanie ustawa z 1997 r. nie stanowiła całkowicie odrębnego aktu normatywnego w stosunku do ustawy systemowej, która wszakże w art. 1 nie wymienia ubezpieczenia zdrowotnego jako jednego z rodzajów ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że ustawa z 1997 r. samodzielnie określała podmiotowy zakres podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, kreując w przepisach art.: 1, 1a, 8 i 9 własne autonomiczne zasady podlegania obowiązkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu zdrowotnemu w stosunku do zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym na podstawie przepisów prawa ubezpieczeń społecznych, obowiązujących zarówno w dacie uchwalenia ustawy z 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnemu, jak i po wejściu w życie ustawy systemowej (o systemie ubezpieczeń społecznych). W myśl tych zasad, powszechnemu ubezpieczeniu zdrowotnemu podlegały wszystkie podmioty wymienione w art. 2 w związku z art. 8 i 9 ustawy z 1997 r. W ocenie Sądu Najwyższego, użyty w art. 8 pkt 1 tej ustawy zwrot: „osoby objęte ubezpieczeniem społecznym” należało rozumieć jako osoby mające generalny tytuł do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, tj. spełniające warunki do objęcia jednym z wymienionych tytułów, bez względu to, że w konkretnych okolicznościach sprawy osoby, takie jak ubezpieczony pobierający emeryturę i równocześnie prowadzący działalność pozarolniczą w rozumieniu przepisów prawa ubezpieczeń społecznych (praktykę adwokacką), były zwolnione z obowiązku dalszego podlegania ubezpieczeniom społecznym i nie skorzystały z możliwości dobrowolnego kontynuowania ubezpieczeń społecznych (art. 9 ust. 5 ustawy systemowej). Taki kierunek interpretacji wynika z założenia, że objęte ubezpieczeniami społecznymi są osoby nie zawsze polegające tym ubezpieczeniem, które jednakże spełniają przesłanki (warunki) do objęcia jednym z ustawowych tytułów ubezpieczenia społecznego. Dotyczy to w

szczególności rencistów lub emerytów, którzy już korzystają ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i nie zawsze podlegają dalszemu obowiązkowi w zakresie tych ubezpieczeń lub korzystają z możliwości dobrowolnego ich kontynuowania, np. w celu uzyskania możliwości podwyższenia pobieranych świadczeń.

Taką uzasadnioną linię wykładni art. 8 pkt 1 ustawy z 1997 r. wzmacniają regulacje dotyczące opłacania składek na ubezpieczenia zdrowotne, z których wynikało, że jeżeli spełnione były przesłanki do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, o którym mowa w całym art. 8, z więcej niż z jednego tytułu, to składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest z każdego z tych tytułów odrębnie. Ponadto i w szczególności z art. 22 ust. 4a tej ustawy wynikało, że składka na ubezpieczenie zdrowotne nie jest opłacana od dodatkowych przychodów z działalności pozarolniczej przez osoby, których świadczenie emerytalne i rentowe nie przekraczało miesięcznie kwoty najniższego wynagrodzenia, i to w przypadku gdy osoby te uzyskują dodatkowe przychody z tej działalności w wysokości nieprzekraczającej miesięcznie 50% kwoty najniższej emerytury lub opłacają podatek dochodowy w formie karty podatkowej. Z powołanej regulacji wynikało, *a contrario*, że w każdym przypadku wymaga opłacenia składka na ubezpieczenie zdrowotne od dodatkowych przychodów z działalności pozarolniczej osiąganych przez osoby pobierające świadczenia emerytalne lub rentowe w kwotach wyższych od miesięcznych kwot najniższego (minimalnego) wynagrodzenia, a w przypadkach pobierania tych świadczeń w niższej wysokości składka na ubezpieczenie zdrowotne nie wymaga opłacania tylko wówczas, gdy emeryci lub renciści z prowadzonej równocześnie działalności pozarolniczej uzyskują dodatkowe przychody w wysokości nieprzekraczającej 50% kwoty najniższej emerytury. Takie reguły opłacania składek wynikały także z art. 24 ust. 1 i 5 ustawy z 2003 r., a obecnie są określone *expressis verbis* w art. 82 ust. 1 i 8 aktualnie obowiązującej ustawy dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. Nr 210, poz. 2135, powoływana dalej jako ustawa z 2004 r.). Oznacza to, że ustawowe zwolnienie z obowiązku podlegania przez osoby pobierające emeryturę z ubezpieczenia obowiązkowego lub nieskorzystanie z możliwości dobrowolnego kontynuowania ubezpieczeń społecznych, w tym z ubezpieczenia emerytalnego lub rentowego, nie wyłączało zbiegających się tytułów podlegania obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z art. 8 pkt 1c i pkt 10 w związku z art. 7 pkt 19 ustawy z 1997 r. Odesłanie do treści art. 21 tej ustawy, który stanowił, że podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne od osób prowa-

dzających działalność gospodarczą wylicza się według zasad dotyczących podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, oznaczało tylko tyle, że ubezpieczony, który nie opłacał składki emerytalno-rentowej, wyliczał według tych zasad podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne i odprowadzał tylko część składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Użyta w art. 8 pkt 1 tej ustawy formuła, że obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby „objęte ubezpieczeniem społecznym” odnosi się zatem nie tylko do osób faktycznie objętych obowiązkowymi lub dobrowolnymi ubezpieczeniami społecznymi i opłacających składki na ubezpieczenia emerytalne lub rentowe, ale także do osób spełniających formalne warunki (przesłanki) podlegania ubezpieczeniom społecznym, bez względu na ich ewentualne wyłączenie z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych lub niekorzystanie z możliwości podlegania dobrowolnie tym ubezpieczeniom i opłacania składek. Za taką interpretacją przemawia dodatkowo zasada powszechności podlegania ubezpieczeniom zdrowotnym (art. 1 ustawy z 1997 r.), wsparta zasadą solidarności społecznej (art. 1a), które w podmiotowym zakresie podlegania ubezpieczeniom zdrowotnym doznają wyłącznie ściśle określonych ograniczeń w opłacaniu składki na to ubezpieczenie w przepisach prawa ubezpieczeń zdrowotnych (art. 22 ustawy z 1997 r., art. 24 ustawy z 2003 r. i art. 82 ustawy z 2004 r.). Zwolnienia z obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, wynikające z ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nie wpływają zatem na ograniczenie zakresu podmiotowego obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego.

Takie stanowisko wzmacniają zasady powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, w tym szczególnie zasada równego traktowania ubezpieczonych i solidarności społecznej, które sprzeciwiają się nierównoprawnemu pojmowaniu obowiązku podlegania ubezpieczeniom zdrowotnym przez emerytów dodatkowo wykonujących działalność pozarolniczą w zależności od tytułu pobieranych świadczeń emerytalnych. W sprzeczności z tymi zasadami byłoby w szczególności zgodne z prawem obarczenie składką na ubezpieczenie zdrowotne np. emerytów z tytułu zatrudnienia, którzy w razie prowadzenia dodatkowej działalności pozarolniczej obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 9 ust. 4 ustawy systemowej) i obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu z obu zbiegających się tytułów, oraz równoczesne zwolnienie z obowiązku podlegania ubezpieczeniom zdrowotnym z tytułu dodatkowo prowadzonej działalności pozarolniczej przez innych emerytów (niewymienionych w art. 9 ust. 4 ustawy systemowej), którzy nie skorzystali z możliwości

dalszego dobrowolnego podlegania ubezpieczeniom społecznym (art. 9 pkt 5 tej ustawy).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, a także to, że przedmiotem rozpoznawanej sprawy była wyłącznie decyzja stwierdzająca podleganie obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że pobierający emeryturę adwokat, który równocześnie prowadzi pozarolniczą działalność, podlega obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z każdego z tych tytułów odrębnie (art. 8 pkt 1c i pkt 10 ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym), co doprowadziło do wydania orzeczenia reformatoryjnego w zgodzie z art. 398¹⁶ k.p.c. Równocześnie, z uwagi na złożoną i skomplikowaną naturę prawną rozstrzygniętego zagadnienia prawnego Sąd Najwyższy odstąpił od obciążania ubezpieczonego kosztami postępowania.

=====